

Gândirea socială a fericitului Frederic Ozanam

Gândirea socială

Modul în care omul **percepe** societatea
rolul pe care și-l atribuie în societate
capacitatea de a transforma societatea

locul și rolul pe care îl are **Dumnezeu** în societate
în viața omului

Plan

- Organizarea societății în biblie
- La începutul creștinismului
- În timpul sfântului Vincențiu
- În timpul fericitului Frederic
- Gândirea socială a lui Frederic Ozanam
- Unde suntem noi?

Organizarea societății în biblie

Poporul ales nu avea alte legi decât **legea dată de Dumnezeu:**

viața de credință,

socială,

administrativă

- **Dumnezeu conduce poporul**, iar suferința și sclavia sunt strâns legate de infidelitatea poporului față de legea Domnului.
- Dumnezeu **ia întotdeauna partea celor slabi** și mici și intervine întotdeauna în favoarea lor.
- Nedreptatea făcută celor săraci este considerată ca nedreptate făcută lui Dumnezeu.

La începutul creștinismului

Creștinismul se dezvoltă într-un spațiu păgân guvernat de legi date de oameni.

Creștinii :

- își orientează viața în funcție de **legile lui Dumnezeu** și nu de legile statului
- formează o comunitate aparte condusă de legea Domnului în care dreptatea și ajutorarea celor nevoiași sunt temelia societății.

După ce creștinismul devine religie de stat, regii creștini vor să întruchipeze regii din Vechiul testament, aleși și unși de Dumnezeu și vor încerca să-și conducă țara după legea Domnului.

Atenția poporului se îndreaptă spre **rege** care într-un fel sau altul reprezintă voința lui Dumnezeu pentru popor.

În timpul sfântului Vincențiu

Primii creștini deși duceau o viață normală în lume:

- așteptau venirea lui Isus pe care o credeau foarte aproape
- nu căutau fericirea pe acest pământ
- nu căutau împărăția cerurilor pe pământ.

Pentru a intra în împărăția cerurilor se cere:

- **disprețuirea bunurile și plăcerilor de pe lumea aceasta.**

Idealul de sfințenie este dezlipirea, renunțarea totală la bunurile din această lume, pentru a fi mai aproape de Dumnezeu.

În timpul sfântului Vincențiu

Sfântul Vincențiu când vorbește de împărăția lui Dumnezeu se referă în primul rând la cer și la sufletul nostru. **Împărăția lui Dumnezeu este în noi atunci când împlinim voința lui.**

Sfântul Vincențiu nu pune la îndoială ordinea socială și nici legile din vremea lui, nu judecă societatea și nici nu vrea să o schimbe. Îi îndeamnă pe toți să-și asume partea lor de grijă pentru ajutorarea aproapelui.

În Franța secolului al XVII-lea autoritatea regelui este considerată de drept divin:

- **Regele este consacrat** asemenea episcopului, așadar el vorbește și conduce poporul în numele lui Dumnezeu.

- **Organizarea statului nu este pusă la îndoială.**

Sfântul Vincențiu de Paul va insista ca fiecare persoană să-și îndeplinească cum se cuvine datoria stării de viață pentru binele tuturor. Nu schimbă nici legile, nici obiceiurile, ci își îndreaptă atenția spre cei care suferă.

În timpul sfântului Vincențiu

- Nu luptă pentru abolirea condamnării la galere, intervine însă ca aceștia, atât în temniță cât și pe galere să fie tratați ca oameni și nu ca animale și să li se respecte dreptul de se ruga și de a primi sacramentele, condiție indispensabilă pentru a intra în împărăția lui Dumnezeu.
- Nu obligă femeile să nu-și mai abandoneze copiii născuți în afara căsătoriei, dar intervine ca aceștia să aibă dreptul la viață și la educație și să li se recunoască demnitatea de copii ai lui Dumnezeu, (nu rod al păcatului) care într-o zi îl vor lăuda și adora în împărăția lui.
- Nu obligă părinții să-și lase copiii la școală, dar le cere Fiicelor Carității să meargă pe câmp unde copiii păzesc turma și să-i învețe acolo, sau să-i primească în clasă la orice oră din zi. Copiii învățau să citească cu ajutorul catehismului, așadar învățau de mici ce să facă pentru a intra în împărăția lui Dumnezeu.
- Nu le cere femeilor din înalta societate să renunțe la viața de lux, dar le invită să-și folosească o parte din avere și din influență pentru ajutorarea supușilor, să-l imite pe Dumnezeu în grija sa față de om pentru a intra astfel în împărăția lui.

Prin activitatea sa, sfântul Vincențiu de Paul **trezește conștiința colectivă** și-i invită pe toți **să-și asume partea lor de responsabilitate în societate acordând o atenție mare celor săraci, bolnavi și defavorizați.**

În timpul fericitului Frederic

Odată cu Revoluția franceză regele nu mai este privit ca alesul și reprezentantul lui Dumnezeu.

Se trece de la o monarhie de drept divin la o **monarhie constituțională**, **regele** este ales de parlament, depune jurământul în fața parlamentului, **nu mai este consacrat** de arhiepiscop. Când acesta nu mai corespunde așteptărilor poporului este schimbat prin violență.

Toate aceste schimbări îi obligă pe catolici și Biserica în general să-și revizuiască poziția în legătură cu natura autorității politice:

- **Regele, împăratul, președintele sunt de drept divin sau nu?**
- Dacă nu mai pot fi considerați de drept divin, care este locul lui Dumnezeu în orânduirea societății?
- Catolicii sunt obligați să se supună acestei ordini sau nu?
- Dacă Dumnezeu nu mai guvernează prin persoana regelui, cine e responsabil de societate?

Frederic este monarhist, schimbările rapide din societatea îl obligă să accepte realitatea și să recunoască legitimitatea unui conducător care nu mai este consacrat și în același timp să devină conștient de **responsabilitatea pe care o are în viața socială și publică**

Schimbările sociale din Franța la începutul secolului al XIX-lea

- **Revoluția industrial și invențiile ei :**

- mașinile cu aburi, care înlocuiesc munca manuală cu cea prestată de o mașină
 - mașinile agricole (secerătoarea, semănătoarea, batoza) ușurează munca țăranilor
 - bunurile de consum se diversifică.
 - orașele încep o adevărată transformare de modernizare.
 - Inventarea trenului schimbă complet stilul de viață, oamenii descoperă călătoriile din plăcere. **Viața pare mai ușoară și mai frumoasă.**
- Ideile iluminismului răspândite de Revoluția franceză pun aceste reușite pe **eliberarea omului de obscurantismul religios și neagă până și prezența lui Dumnezeu la această bunăstare a omului. Eliberat de tot și de toate omul și-a găsit în sfârșit calea spre fericire, aici pe pământ.**

Schimbările sociale din Franța la începutul secolului al XIX-lea

- **O nouă organizare a muncii.**

- fabrici și uzine
- ritm impus de mașini
- activități repetitive
- **scopul este producția de cât mai multe bunuri în cel mai scurt timp posibil.**

- **Apar și noi forme de sărăcie și de exploatare.**

- Programul de muncă variază între 12-15 ore pe zi, 6 zile din 7.
- Copiii începând de la vârsta de 5-7 ani sunt angajați cu un program de lucru de 10-12 ore pe zi.
- Muncitorii trăiesc în condiții mizere
- Lipsa totală a legislației muncii și a protecției sociale

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

- Frederic devine conștient de situația de sărăcie a oamenilor după înființarea Conferințelor.
- **Avocat și profesor de drept comercial, profesor de literatură comparată și cercetător în istoria creștinismului:** sesizează imediat schimbările rapide din societate și pericolul spre care se îndreaptă dacă nu se iau măsuri imediat pentru ca toți să beneficieze de progresul tehnologic.
- **Profesor de drept comercial la Lyon :** cunoaște foarte bine conflictele dintre patroni și muncitori și își dă seama că muncitorii, în mare parte fără școală, nu beneficiază de nicio protecție în fața patronilor.
- **Membru al Societății Sfântul Vincențiu de Paul:** vede cu ochii săi nedreptățile și suferințele pe care le provoacă economia nedreaptă, dar și privilegiile de care se bucură cei care dețin monopolul economic.
- **Profesor universitar:** constată prăpastia care există între preocupările intelectualilor și situația concretă a muncitorilor, că cele două clase nu se întâlnesc decât pe stradă în timpul conflictelor.
- **Creștin practicant :** înțelege că Biserica a rămas la discursul dinainte de Revoluție fără să țină seama de schimbările radicale din societate și din viața oamenilor.

Intervențiile concrete ale lui Frederic Ozanam pe teme sociale

- Activitatea din cadrul Conferinței îi ajută să pună teoria în practică:
 - **tot ce învață despre binefacerile creștinismului în istorie și în societate trebuie să le reactualizeze prin activitatea sa concretă;**
 - **toate discursurile despre demnitatea omului devin credibile doar dacă le aplică în situații concrete;**
 - **dragostea față de Dumnezeu devine mărturie atunci când este îmbinată cu dragostea față de aproapele.**

Viziunea și gândirea socială a lui Frederic reiese foarte clar din articolele pe care le-a publicat în ziarele catolice :

- Corespondentul
- Universul
- Era Nouă

Frederic publică zilnic sau cel puțin săptămânal în fiecare ziar subiecte de actualitate referitoare la

- problemele sociale ale momentului,
- relația dintre intelectuali și religie,
- conflictele dintre anumite țări și Statele Papale.

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

Frederic propune spre dezbateri și reflecție teme precum:

- **demnitatea omului,**
- **proprietatea privată,**
- **salariul just,**
- **dreptul la odihnă,**
- **dreptatea socială,**
- **sindicate,**
- **solidaritatea.**

Toate aceste teme vor fi reluate mai târziu de papa Leon al XIII-lea în prima enciclică socială *Rerum Novarum* (1891) după aproape 40 de ani de la moartea lui Frederic.

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

*„În câmpul muncii ca și în orice domeniu de activitate trebuie să căutăm împărăția lui Dumnezeu și voința lui. Or **împărăția lui Dumnezeu este acolo unde omul, creatura sa, e iubită și respectată**. Toate persoanele trebuie să fie pătrunse de iubire ca să vadă în aproapele, mai ales în muncitori, oameni creați după chipul lui Dumnezeu și ca atare frați, nu doar în sens simbolic, ci cu adevărat. Astfel problema socială est o problemă morală și religioasă”.*

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

2. Demnitatea omului și munca

- Munca nu este doar un mijloc de a-și câștiga viața, ci și un aspect fundamental al demnității omului.
- Prin muncă omul participă la lucrarea creatoare a lui Dumnezeu și contribuie la binele comun.
- Unui om căruia nu i se oferă dreptul la o muncă cinstită, i se încalcă dreptul la o viață demnă.
- Fiul lui Dumnezeu a muncit ca tâmplar.
- Muncitorul nu trebuie privit ca pe-o unealtă de care poți beneficia la un preț cât mai mic, ci ca pe-un ajutor și asociat.
- Munca de duminică face imposibilă viața de familie.

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

3. Salariu just ca rodul legitim la muncii

- Salariul trebuie să-i asigure muncitorului o viață demnă, să-și poată educa copiii, să se îngrijească în caz de boală, să se bucure de viață și să-i asigure o garanție la bătrânețe.
- Printr-un salariu just se recunoaște demnitatea omului creat după chipul lui Dumnezeu.
- Exploatarea omului de către om înseamnă sclavie. Muncitorul-mașină devine o parte de capital, asemenea sclavilor de odinioară; munca devine robie.

Gândirea socială a lui Frederic Ozanam

4. Solidaritatea

- Ajutorarea este o datorie morală a fiecărui creștin.
- Pomana nu trebuie să-l umilească pe cel care o primește.
- *„Ordinea în societate se bazează pe două virtuți: dreptatea și caritatea. Dreptatea presupune deja multă iubire, deoarece trebuie să iubim mult omul ca să-i respectăm dreptul care limitează dreptul nostru și libertatea lui care o împiedică pe a noastră. Dreptatea are limitele ei, caritatea nu are”.*

Activitatea socială a lui Frederic Ozanam

- *"Suntem prea tineri să intervenim în lupta socială. Să rămânem înțepeniți în mijlocul lumii care suferă și geme? Nu. Înainte de a ajuta întreaga populația, putem încerca să-i ajutăm pe câțiva; înainte lucra la renașterea Franței, putem ușura o parte dintre săracii săi. Așadar, aș dori ca toți tinerii intelectuali și mărinimoși să se unească într-o activitate caritabilă și să se formeze în toată țara o asociație mare și generoasă pentru ajutorarea claselor muncitoare.,,"*
- Soluția simplă pe care o oferă este **vizitarea săracilor**. Vizita, în viziunea lui, pe lângă faptul că este o mărturie de credință, reprezintă și întâlnirea dintre două lumi: săracii și bogații, analfabeții și intelectualii, huliganii și oamenii de bine.

Activitatea socială a lui Frederic Ozanam

- *„Suntem ca samariteanul din evanghelia: am văzut societatea zăcând pe marginea drumului, așa cum au lăsat-o tâlharii de suflete, dezbrăcată și plină de vânătăi. Și preotul și levitul care au trecut pe acolo, nu au trecut mai departe, s-au apropiat cu dragoste, dar ea, în nebunia ei, i-a alungat, îi era frică de ei. Și noi dorim să ne apropiem de ea, căci pe noi nu ne cunoaște, vrem să ne aplecăm peste rănilor ei și să punem pe ele ulei și crismă; vrem să o ridicăm din noroi și să o ducem, liniștită și ușurată, în brațele Bisericii, hanul dumnezeiesc, care îi va da pâinea și-i va arăta calea de urmat ca să ajungă în veșnicie”.*

Activitatea socială a lui Frederic Ozanam

- **Ajutorul oferit săracilor nu este pomană**, nu este ajutor social, ci este împărtășirea bunurilor pământului, **dreptate socială**.
- Pomana îl umilește pe cel care o primește și-l face dependent de cel de la care o primește. Ajutorul social îi transformă pe cel care-l primește în asistat social, îl dezumanizează.
- **Caritatea îl ridică pe cel sărac** pentru că împreună cu ajutorul material îi oferă și respect, atenție, ascultare și posibilitatea de a începe o viață nouă.
- Caritatea are menirea să-l învețe pe sărac să-și câștige singur pâinea și să renunțe astfel la ajutorul primit pentru a-l oferi altora.

Activitatea socială a lui Frederic Ozanam

- Frederic își îndreaptă atenția spre **muncitorii care muncesc din greu**, dar nu reușesc să iasă din mizerie. Ajutoarea lor pentru a-și găsi echilibru și pentru a-și educa copiii pentru o viață mai bună devine o prioritate în activitatea Conferințelor. Într-un articol din ziarul Era Nouă, Frederic le cere preoților de această dată:
- *„Trebuie să recunoaște, că țineti la săracii din parohie și-l primiți întotdeauna pe nevoiașul care bate la ușă și nu-l lăsați să aștepte dacă vă cheamă la căpătâiul lui. A venit însă timpul să aveți mai multă grijă de săracii care nu cerșesc, care trăiesc de obicei din munca lor, însă asigurarea unui loc de muncă nu-i scutește de nevoia de ajutor, de-un sfat sau de mângâiere. A venit vremea să mergeți să-i căutați pe cei care nu vă caută și care izgoniți în cartiere rău-famate n-au cunoscut niciodată Biserica, nici preotul și nici numele lui Cristos”.*

Unde suntem noi?

- Dacă privim cu atenție societatea de astăzi vedem că nu diferă foarte mult de societatea în care a trăit Frederic, săracii sunt aceiași și nevoile nu s-au schimbat. Ne putem simți însă neputincioși și mai săraci decât el, nu suntem profesori universitari, nici ziariști și mulți dintre noi nu avem o situație materială foarte bună, muncim mult ca să supraviețuim. Și totuși ne-am angajat să-i ajutăm pe cei care nu au nici cât avem noi.
- **Conferința ne oferă atât structura cât și mijloacele pentru a fi alături de cei săraci: rugăciunea și vizitarea nevoiașilor.** O vorbă bună, câteva minute de discuții, un telefon din când în când, oferite în mod regulat, o dată pe săptămână, îi pot ajuta pe săraci să nu se simtă singuri și să aibă pe cineva cărora le pasă de ei.